

Redegjørelse til Nordisk råd

Nordisk samarbeid
på funksjonshinder-
området 2022–2023

Nordisk
ministerråd

Innhold

1.	Sammendrag	2
2.	Nordisk samarbeid på funksjonshinderområdet.....	3
3.	Menneskerettigheter	4
4.	Bærekraftig utvikling	6
5.	Fri bevegelse.....	8
6.	Funksjonshindersrådet.....	10
7.	Internasjonalt samarbeid	12
8.	Døvblindvirksomheten.....	13
9.	Støtte til nordisk samarbeid for organisasjoner.....	14
10.	Forskning	14
11.	Kommunikasjon.....	14
12.	Tverrgående perspektiv	15

1. Sammendrag

Ministerrådet for sosial- og helsepolitikk (MR-S) leverer annet hvert år en redegjørelse om samarbeidet på funksjonshinderområdet til Nordisk råd. Denne redegjørelsen beskriver et utvalg aktiviteter og initiativer i regi av ministerrådet for å fremme inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne i perioden 2022-2023. De sentrale områdene for det nordiske samarbeidet, menneskerettigheter, bærekraftig utvikling og fri bevegelse beskrives særskilt.

Det nordiske funksjonshindersamarbeidet er aktivt, gir nordisk nytte og deltar i en bredere internasjonal kontekst, spesielt i relasjon til Forente nasjoner (FN). Funksjonshindersamarbeidet bidrar til en bærekraftig samfunnsutvikling som bygger på de nordiske innbyggernes muligheter for individuell frihet og selvrealisering. Det nordiske samarbeid på funksjonshindersområdet tydeliggjør nytten og verdien av et inkluderende samfunn der digitale og fysiske miljøer er tilgjengelige og anvendelige for alle i Norden. Målsetningen om universelle utformede løsninger gjør samfunnet tilgjengelig for alle mennesker, ikke bare personer med funksjonsnedsettelse.

Politikk på funksjonshinderområdet handler om å bygge et bærekraftig samfunn der ingen havner utenfor. Målsettingen er inkludering av personer med funksjonsnedsettelse på alle områder i samfunnet. Politikken preges av rettighetsperspektivet, som konkretiseres i implementeringen av [FNs konvensjon om menneskerettigheter for personer med funksjonsnedsettelse, UNCRPD](#). Nordiske ministerråds visjon er at Norden skal bli verdens mest integrerte og bærekraftige region innen 2030. Samarbeidet på funksjonshinderområdet spiller en sentral rolle i realiseringen av denne visjonen. Dette gjelder spesielt spørsmålet om et sosialt bærekraftig Norden der universell utforming, tilgjengelighet og inkludering er sentrale perspektiver.

Et samlet Norden stiller seg bak at tilgjengelighet er en grunnleggende forutsetning for at personer med funksjonsnedsettelse skal kunne leve selvstendig og være delaktige på like vilkår i samfunnet. Dette ble konkretisert med ministerdeklarasjon "*Declaration from the Nordic ministers of health, care and social issues on strengthened Nordic co-operation on digital solutions for persons with disabilities*" underskrevet av helse- og sosialministre på Island 22. mars 2023.

Alle aktiviteter initiert under [Handlingsplanen 2018–2022](#) er nå avsluttet på en tilfredsstillende måte og et nytt samarbeidsprogram er besluttet.

2. Nordisk samarbeid på funksjonshinderområdet – Fra handlingsplan til program

Nordisk ministerråds handlingsplan var forankret i Nordisk ministerråd for sosial- og helsepolitikk. Flere politikkområder deltok i realiseringen av handlingsplanen. Handlingsplanen bygget på FNs konvensjon om rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne (UNCPRD), Agenda 2030 og Nordisk ministerråds visjon om et integrert Norden.

Den eksterne evalueringen fra 2021 viser at gjennomføringen av aktiviteter og innsatser i løpet av de fire siste årene har hatt nordisk nytte, og det fremheves i evalueringen at samarbeidet har bidratt til å realisere visjonen om å gjøre Norden sosialt bærekraftig, universelt utformet, tilgjengelig og inkluderende.

Videreutviklingen av det nordiske samarbeidet på funksjonshindersområdet etter Handlingsplanene 2018–2022 har pågikk gjennom hele 2022. Arbeidet var ledet av Nordisk ministerråds sekretariat. Nordens velferdssenter og Rådet for nordisk samarbeid om funksjonshinder var involvert i en omfattende prosess. Prosessen har involvert alle politikk- og virksomhetsområdene i Nordisk ministerråd, og sivilsamfunn og alle kjente organisasjoner for personer med funksjonsnedsettelse var invitert til å komme med innspill i prosessen.

Embetsmannskomiteen for sosial- og helsepolitikk og ministerrådet for sosial- og helsepolitikk godkjente forslaget til samarbeidsprogram i juni 2022. Nordisk råd behandlet og godkjente programmet høsten 2022.

Programmet skal bidra til å oppfylle visjonen for 2030 med vektlegging på menneskerettigheter, deltakelse og fri bevegelse. Unge, tiltak for et mer tilgjengelig arbeidsmarked og utveksling av erfaringer om digital tilgjengelighet utheves som satsinger i det framtidige nordiske strategiske samarbeidet.

Aktører i samarbeidet

[Nordisk program for samarbeid om funksjonshinderspørsmål 2023–2027](#) er Nordisk ministerråds strategiske samarbeidsdokument for funksjonshinderområdet og er basert på anbefalinger fra aktiviteter i de to foregående handlingsplanene, evalueringer og relevante strategiske dokumenter i det nordiske og internasjonale samarbeidet.

Nordisk ministerråds sekretariat har det helhetlige ansvaret for programmet. Nordisk ministerråds råd for nordisk samarbeid om funksjonshinder (Funksjonshinderrådet) er et rådgivende organ for hele det offisielle nordiske samarbeidet. Rådet har medvirket i utvikling av programmet og mange medlemmer er aktivt medvirkende i

gjennomføringen av aktivitetene. Nordens velferdssenter (NVC) har ansvaret for støtteordningen for funksjonshinderorganisasjoners nordiske samarbeid, den nordiske døvblindvirksomheten, sekretariatet for funksjonshindersrådet og understøttelse gjennomføring av samarbeidsprogrammet på funksjonshinderområdet.

Rapportering

Resultatene av det nordiske samarbeidet på funksjonshindersområdet rapporteres regelmessig til embetsmannskomiteen for sosial- og helsepolitikk (EK-S) og annethvert år til Nordisk råd. Informasjon om utviklingen av integrering av funksjonshindersperspektivet i Nordisk ministerråds virksomhet rapporteres årlig. En ekstern evaluering av det Nordiske programmet for samarbeid om funksjonshinderspørsmål gjennomføres i programperioden, 2023-2027.

For mer informasjon les de siste rapportene:

- [Rådet för nordisk samarbete om funksjonshinder – Årsrapport 2022](#)
- [Ett nordiskt samarbete för alla – Funktionshindersintegrering i Nordiska ministerrådets verksamhet 2022](#)

3. Menneskerettigheter

Handlingsplanen for nordisk samarbeid på funksjonshinderområdet for perioden 2018–2022 hadde som mål å støtte og styrke arbeidet med nasjonal implementering og overvåkning av FNs konvensjon om rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne (UNCRPD).

Samtlige av Nordens land har ratifisert UNCRPD og implementerer konvensjonens intensjoner og rettigheter i sine administrative systemer. Det eksisterer mange felles utfordringer og lignende behov for mer og bedre kunnskap, samt gode eksempler på vellykket implementering.

Aktivitetene innenfor dette fokusområdet støtter prosesser for implementering av UNCRPD, samtidig som de involverer andre konvensjoner og arbeid med menneskerettigheter og funksjonshemninger generelt.

Tiltakene for å støtte implementeringen av FNs menneskerettighetskonvensjoner har pågått gjennom hele perioden for handlingsplanen og videreføres som fokusområde i Program 2023–2027. Disse aktivitetene er i stor grad utført av vertskapslandene i samarbeid med Nordisk ministerråds sekretariat og Nordens velferdssenter

Ekspertseminar om implementering av CRPD

Det norske ordførerskapet arrangerte våren 2022 et ekspertseminar om implementeringen av CRPD. Internasjonale kapasiteter og eksperter fra Norden bidro til erfaringsutveksling og internasjonal dialog om implementering av CRPD. Professor Eilionoir Flynn ga et innledningsforedrag om de juridiske hindringer for full gjennomføring av CRPD i Europa. Det andre innledningsforedraget ble levert av den australske menneskerettighetsaktivisten Rosemary Kayess. Hun snakket om retten til et selvstendig liv og menneskerettighetskonvensjonens vektlegging av rett til å slippe å bo på institusjon på grunn av sin funksjonsnedsettelse. Anja Hynne Nielsen, Handicaptalsmanden Grønland var en av de andre innlederne og fortalte om hva det lokale selvstyre betyr for arbeidet med funksjonshemmedes rettigheter. Ekspertseminaret ble en møteplass for akademia, myndigheter og interesseorganisasjoner.

Nettverk for erfaringsdeling om kunnskapsutvikling på funksjonshinderområdet

Nettverket ble etablert i 2021 på initiativ fra forskning og utviklingsmiljøer. Nettverket produserer webinarer og engasjerer til faglige diskusjoner. Erfaringsnettverket og dets aktiviteter drives av VIVE - Det Nasjonale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd i Danmark. VIVE organiserer en programgruppe med eksperter fra Danmark, Sverige, Finland, Island og Norge. Programgruppen bidrar til utformingen av temaer og innhold i webinarer og andre aktiviteter. Nettverkets aktiviteter er foreløpig finansiert til 2025 av Nordisk ministerråds sekretariat for sosiale saker og Nordens velferdssenter har prosjektlederansvar.

Webinarerene som ble gjennomført i 2022 var "*How is support for people with disability organized – experiences from the Nordic region*" og "*Equal right to education - Inclusive schools and the organization of individual support*".

Nordisk/Baltiske ekspertmøte om funksjonshinderpolitikk

I mars 2022 ble det andre nordisk-baltisk møte om funksjonshinderspolitikk og praksis gjennomført i Tallin. Møtet ble arrangert innenfor rammen av et prosjekt om nordisk-baltisk samarbeid om sosiale forhold og helse i Nordisk ministerråd. Forskere, myndighetsrepresentanter og representanter for interesseorganisasjoner deltok. Tematisk var møtet del i tre deler:

- aktuell funksjonshinderspolitikk og nåværende aktiviteter.
- tilgjengelighetsstrategi og kunnskapsoppsummering om tilgjengelighet.
- Implementering av FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Urfolk og funksjonshinder

Det finske presidentskap i Nordisk ministerråd i 2021 initierte og var en av arrangørene av den hybride eventen "*Indigenous peoples: language, culture, and lifecycle*". Den fysiske delen av arrangementet fant sted på Sajos - det finske sametinget, over to dager i august 2021. Seminaret diskuterte hvordan respektere og implementere rettighetene til urfolk med nedsatt funksjonsevne i Norden, og behovene til urfolk med demens i tynt befolkede områder.

Tema urfolk og funksjonshinder er aktualisert gjennom hele handlingsplanperioden 2018–22. Arrangementet på Sajos var et samarbeidsprosjekt mellom: Nordens velferdssenter, Nordisk demensnettverk, Rådet for nordisk samarbeid om funksjonshinder, Ministry of Social Affairs and Health (Finland), Finnish Institute for Health and Welfare (THL), Sametinget i Finland, SámiSoster, Advisory Board for the Rights of Persons with Disabilities VANE, og Finnish Human Rights Centre.

I 2022 publiserte Nordens velferdssenter en tekstet versjon av webinarret som kan ses via følgende linker:

[DAY 1: Indigenous peoples: language, culture and life cycle](#)

[DAY 2: Indigenous peoples: language, culture and life cycle](#)

4. Bærekraftig utvikling

Bærekraftig utvikling innenfor funksjonshinderområdet innebærer å styrke inkludering, fremme likestilling og motvirke diskriminering av personer med funksjonsnedsettelse i alle deler av det nordiske samfunnet gjennom universell utforming av ulike miljøer og strategisk integrering av funksjonshindersperspektiv i arbeidet for bærekraftig utvikling.

Arbeidet med aktiviteter for å fremme bærekraftig utvikling innenfor funksjonshindersområdet har som mål å realisere Nordens visjon om et sosialt bærekraftig og konkurransedyktig Norden.

Ministererklæring om styrket nordisk samarbeid om digitale løsninger

I mars 2023 presenterte Islands sosial- og arbeidsmarkedsminister, Guðmundur Ingi Guðbrandsson, sammen med de nordiske helse- og sosialministrene [en ministererklæring om digitale løsninger for personer med nedsatt funksjonsevne](#). Ministererklæringen er avstemt med EU-direktivet European Accessibility Act, som krever at

myndigheter og den private sektor i hvert land gjør visse produkter og tjenester tilgjengelige for alle. Hovedformålet er å fremme innføringen av universell utforming i Norden, basert på prinsippet om at produkter og tjenester skal kunne brukes i størst mulig grad av alle mennesker, uavhengig av deres fysiske eller kognitive evner.

Konferanse: Kunst og kultur for alle

Kunst og kultur skal være tilgjengelig for alle, og alle skal ha rett til å utvikle sitt eget kunstneriske potensial. På oppdrag av Nordisk ministerråd for kultur arrangerte Nordens velferdscenter i august 2022 konferansen: *Konst och kultur för alla – Konferens om kultur och funktionshinder i Norden*.

Den fysiske rammen rundt konferansen, ved at konferansen ble arrangert på Nasjonal-museet og på Moderna museet i Stockholm, bidro til å gjøre dette arrangementet til en suksess. På konferansen ble det presentert en internasjonal kunnskapsoppsummering om temaet, satt inn i en nordisk kontekst. Konferansen presenterte et mangfold av kulturuttrykk fra en rekke kunst- og kulturinstitusjoner. Virkemidler og lovende praksiser fra hele Norden om hvordan fjerne funksjonshindrende barrierer slik at personer med nedsatt funksjonsevne kan nyte, produsere og profesjonelt jobbe med kunst og kultur ble presentert.

En av innleiderne på konferansen var professor og forfatter Jan Grue, og et av de musikkiske innslagene var ved Universal Orchestra, som er støttet av Nordisk Kulturfond.

Konferansen ble et sted for kontaktetablering og nettverksbygging på tvers av land og sektorer. De 150 deltakere på konferansen var representanter fra nasjonale og nordiske kulturmyndigheter, organisasjoner og institusjoner. Konferansen ble avsluttet i en pannelsamtale der ledere for nordiske kulturinstitusjoner uttrykte vilje til å jobbe med tema kunst og kultur for alle fremover.

Integrering av funksjonshindersperspektivet

Gjennom hele handlingsplanperioden ble det arbeidet strategisk med Integrering av funksjonshindersperspektivet i Nordisk ministerrådets virksomhet. Arbeidet fortsetter i det nye programmet å ledes av sekretariatet for Funksjonshinderrådet i nært samarbeid med Nordisk ministerråds sekretariat.

Arbeidet med integrering av funksjonshindersperspektiv i det nordiske regjeringssamarbeidet handler både om bevisstgjøring, integrering og oppfølging av funksjonshindersperspektiv i politikkområdene, samt tilgjengelighetsarbeid i Nordisk ministerråds sekretariat og institusjoner. Målet er at alle relevante politikkområder, administrasjon og institusjoner innen det nordiske samarbeidet skal ha en tilnærming til

funksjonshindersperspektivet. Funksjonshindersrådet konsulteres og følger opp denne utviklingen via sekretariatet for Funksjonshindersrådet.

Det interne nettverket for integrering av funksjonshindersperspektivet i Nordisk ministerråds sekretariat fikk fornyet sitt mandat i 2021 for dette arbeidet. Nettverket består av seniorrådgivere og rådgivere fra relevante sektorer, samt fra kommunikasjonsavdelingen. Hvert år arrangeres det et seminar for nettverket og medlemmer Funksjonshindersrådet. I 2022 var tittel på seminaret *“Hvordan blir mennesker med nedsatt funksjonsevne diskriminert i Norden?”*, og i 2023 var tema for seminaret statistikk og barn og unge med nedsatt funksjonsevne. Temaene understøtter målsetningen i samarbeidsprogrammet på funksjonshinderområdet om å identifisere en eller flere indikatorer for å beskrive utviklingen av inkludering av barn og elever i utdanning, og diskriminering av personer med funksjonsnedsettning.

Modeller og systemer for individuelt tilpasset støtte og tjenester

Nordens velferdssenter og Institutt for helse og velferd, THL, i Finland, leverte høsten 2022 rapporten *“Individanpassat stöd och service för personer med funktionsnedsättning – modeller i Norden”*. Prosjektet hadde som målsetning å kartlegge hvilke modeller for personlig budsjettering av støtte og tjenester som kan styrke gjennomføringen av FNs konvensjon om rettigheter for personer med funksjonsnedsettelse. Dette gjelder spesielt artikkel 19 som omhandler retten til å leve selvstendig og delta i samfunnet.

Prosjektet var en aktivitet innenfor det finske formannskapsprogrammet for Nordisk ministerråd i 2021, og ble gjennomført i samarbeid med Det Finske forsøksprosjektet med personlig budsjett. Medlemmer av Funksjonshindersrådet og andre nasjonale eksperter har bidratt i arbeidet. Prosjektrapporten inngikk i beslutningsgrunnlaget for Finlands store velferdsreform.

5. Fri bevegelse

Gjennom hele handlingsplanen er det arbeidet med å fremme fri bevegelse og fjerne grensehindre som spesielt påvirker personer med funksjonsnedsettelse. Til tross for at mange hindringer er fjernet og det pågår flere kartlegginger og prosjekter, gjenstår det mange hindringer for personer med funksjonsnedsettelse. Dette kan delvis skyldes at funksjonshindersperspektivet ikke er tilstrekkelig tydeliggjort, eller at

hindringer må fjernes for at borgere med spesielle behov enkelt kan dra nytte av de mulighetene for mobilitet som er skapt mellom landene.

Aktivitetene på dette området forholder seg til det arbeid EU gjør for å fjerne hindringer for personer med funksjonsnedsettelse. Aktivitetene i dette fokusområdet fremmer fri bevegelse for personer som er utsatt for grensehindringer på grunn av manglende tilgjengelighet. Fri bevegelse fortsetter som fokusområdet i det nye programmet for 2023–2027.

Grenseløse tegn? - Mobilitet og tegnspråk i Norden

I september 2021 gjennomførte Døves Nordiske Råd, Døve Nordiske ungdomsråd og Nordens velferdssenter et seminar og en kunnskapsinnsamling om tegnspråk og mobilitet. Deltakere i dette arbeidet var blant andre ansvarlige myndighetspersoner for tolketjenestene, Grensehinderrådet, interesseorganisasjoner for døve i Norden og EU.

Døve og hørselshemmede som bruker tegnspråk opplever i dag grensehindringer i Norden. Forskjeller i regelverk, praksis, behandlingstider, mangel på tegnspråktolker og manglende felles nordisk personnummer eller ID-nummer er noen av hindringene tegnspråkbrukere møter når de krysser grensene. Personer med funksjonsnedsettelse opplever flere og andre grensehindringer enn personer uten funksjonsnedsettelse når de reiser mellom de nordiske landene eller velger å flytte til et annet nordisk land.

Tegnspråkbrukere er avhengige av tegnspråk for å samhandle og delta. Tegnspråktolking på eget språk er nødvendig når de jobber, studerer eller er i et annet land av andre årsaker. Restriksjoner i nasjonale regelverk for tolkehjelp til utlendinger i andre nordiske land blir derfor en hindring. Prosjektrapporten, publisert våren 2022, oppsummerer anbefalingene fra seminaret for å fjerne de beskrevne grensehindringene. For mer informasjon: [Grenseløse tegn? – Mobilitet og tegnspråk i Norden | NVC \(nordicwelfare.org\)](https://nordicwelfare.org)

Seminar: Inclusive Nordic Travel

Ordførerlandet Norge ved Kultur- og likestillingsdepartementet, og Bufdir gjennomførte konferansen "*Inclusive Nordic Travel*" i Oslo november 2022, med bidrag fra Nordisk ministerråd og Nordens velferdssenter. Leder for Funksjonshindersrådet og ansvarlig for konferansen, Anna Bjørshol oppsummerer at målsetningen med konferansen og arbeidet på området var at alle burde kunne være turist i Norden, og for å oppnå dette trenger vi inkluderende turisme med universelt utformede løsninger. Kultur- og likestillingsminister i Norge, Anette Trettebergstuen åpnet den hybride konferansen.

På konferansen ble det presentert gode eksempler på universell utforming innen opplevelse- og reiselivsbransjen fra Norden. De som deltok fysisk på konferansen fikk

oppleve et konkret eksempel på tilgjengelig turisme gjennom et cruise i Oslofjorden med skipet Legacy of the Fjords. Sightseeingskipet er bygget slik at alle kan nyte den norske naturen uavhengig av funksjonshemming og har for eksempel ingen trapper.

6. Funksjonshindersrådet

Funksjonshinderrådet har i oppdrag å ha en støttende, rådgivende og kunnskapsformidlende funksjon for alle politiske sektorer i Nordisk ministerråd. Funksjonshinderrådet består av åtte eksperter på funksjonshinderspørsmål som er oppnevnt av medlemslandenes myndigheter (for eksempel fra departement, myndighet, direktorat eller forskningsinstitusjon) og åtte eksperter fra funksjonshindredes organisasjoner i Norden. Funksjonshindersrådet er opprettet av de nordiske sosial- og helseministerne, MR-S. Et nytt mandat for Funksjonshindersrådet ble vedtatt i 2022. Den nye mandatperioden er på fem år, fra 2023 til 2027. Det avholdes årlig to møter i Funksjonshindersrådet.

Medlemmene i Funksjonshindersrådet fungerer som nasjonale kontaktpersoner og eksperter for Nordisk ministerråd. Funksjonshindersrådet har en aktiv rolle i å utvikle og gjennomføre alle aktiviteter i ministerrådets handlingsplan for det nordiske funksjonshindersamarbeidet. Rådet er initiativrik, utvikler det nordiske samarbeidet og er en pådriver for å igangsette nye aktiviteter.

Ordførerskapet roterer mellom landene i henhold til rotasjonsordningen for ordførerskapet i Nordisk ministerråd. Arbeidsutvalget for 2023 består av ordfører Þór G. Þórarinnsson, Island, ordfører for rådet i 2024, Ola Balke, Sverige og en representant fra funksjonshemmede organisasjoner fra forrige års ordførerland (2022), Tom Tvedt, Norge.

Mer informasjon om Funksjonshindersrådets medlemmer og aktiviteter finns her: <https://nordicwelfare.org/funktionshinder/funktionshindersradet/>

Møter i Funksjonshindersrådet 2022 og 2023

Nytt program og forskning

Det første av to møter i 2022 ble gjennomført i NordForsk sine lokaler i Oslo 23. og 24. mars. Nordisk ministerråds sekretariat la frem forslag til program for nordisk samarbeid om funksjonshinderspørsmål 2023–2027 for rådet. Funksjonshinderrådet diskuterte

forslaget og kom med en rekke synspunkter og innspill. Rådsmedlemmene ble også oppfordret til å komme med innspill via en online survey.

I forbindelse med møte i Funksjonshindersrådet ble det gjennomført to miniseminarer; - om forskning på funksjonshindersproblemer i Norden - og arbeidsdeltakelse og levekår for mennesker med utviklingshemming, og en ekskursjon til Munch museet for å se på bygget og tilgjengelighetsaspekter sto på programmet.

Det norske ordførerskapet arrangerte et ekspertseminar om implementeringen av CRPD i etterkant av rådsmøtet dagen etter rådsmøte. Medlemmer av rådet deltok som innledere og deltakere.

Konsekvenser av kriser og konflikt

Det andre rådsmøte i 2022 ble avholdt i Stockholm 24. og 25. november. Det norske ordførerskapet satte i dette møtet søkelyset på konsekvenser av kriser for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Hele dag to av møtet var et ekspertseminar for rådet med inviterte organisasjoner, forskere og myndigheter som belyste situasjonen til personer med nedsatt funksjonshinder i krise-, pandemi og som flyktningen. Funksjonshindersrådet formulerte en resolusjon som ble kommunisert ut etter møte. Styreleder fra Unge funksjonshemmede i Norge var av ordførerskapets initiativ til møtet. Deltakelse fra en organisasjon for unge bidro til å styrke barne- og ungdomsperspektivet i en rekke saker og diskusjoner som ble tatt opp på møtet.

Rådet har vært en aktiv aktør i utforming av Nordisk ministerråds samarbeidsprogrammet for 2023–2027, og på dette møtet ble det gjennomført en workshop om hvordan aktiviteter og innsatser beskrevet i programmet skal organiseres og gjennomføres.

I 2023 etableres et nytt Funksjonshindersråd som skal gi råd i Nordisk ministerråds politikkutforming, og være nasjonale kontaktpunkter for fag- og interesse miljøer, organisasjoner og institusjoner på funksjonshindersproblemer. I februar 2023 var det nye Funksjonshindersrådet etablert i tråd med det reviderte mandatet.

Digital tilgjengelighet og innovasjon

Det første møte i 2023 ble avholdt i lokalene til Sosial- og arbeidsmarkedsministeriet på Island 31. mai. Hovedtema på møtet var innovasjon og digital tilgjengelighet. En dag var avsatt til det hybride seminaret "Co-creating for a better future", med to under tema; "Can new thinking change the tide in the services for persons with disabilities?" og "Electronic data and service access for persons with disabilities".

Det Islandske ordførerskapet, ÖBÍ - The Icelandic Disability Alliance, Þroskahjálp – Iceland's National Association of People with Intellectual Disabilities og Sosial- og

Arbeidsmarkeds-departementet inviterte også på en studietur med fokus på innovasjon i tankesett, praksiser og samarbeid. På en tett pakket møteagenda ble det også plass til å delta på webinarer "Beyond Accessibility: Building leaders with disability in government and public sector roles". Myndigheten för delaktighet, Sverige, var medarrangør på dette webinarer som er en aktivitet i å utvikle unge ledere med nedsatt funksjonsevne.

7. Internasjonalt samarbeid

Det nordiske samarbeidet om funksjonshemninger skal være et internasjonalt godt eksempel på inkludering av personer med funksjonsnedsettelse og integrering av funksjonshemningsperspektivet. Både i 2022 og i 2023 har det nordiske samarbeidet på funksjonshinderområdet bidratt på FNs årlige statspartsmøte for Konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i New York (UN COSP).

FNs årlige statspartsmøte om CRPD

Urfolk og miljø

I 2022 inviterte Norske ordførerskapet statenes FN delegater og andre akkrediterte til konferansen til et sidearrangement "Indigenous persons with disabilities – challenges and opportunities posed by environmental change". Blant innleiderne var Statssekreter Gry Haugsbakken, Kultur- og likestillingsdepartementet, Norge, Runar Myrnes Balto, Sametingsmedlem med ansvar for funksjonshindersområdet, Norge og Sosial- og eldre minister Astrid Krag, Danmark.

Utfordringen som ble diskutert er at klima- og miljøskader, samt klimatiltak, gir spesifikke utfordringer for personer med funksjonsnedsettelse og urfolk. Urfolk lider i større grad av tap av biologisk mangfold og miljøforringelse. Personer med funksjonsnedsettelse innen urfolksamfunn er spesielt sårbare i tilfelle ekstreme værhendelser og klimakatastrofer. Samtidig pålegger behovet for klimatiltak statene en forpliktelse til å implementere velferdstjenester for personer med funksjonsnedsettelse på en bærekraftig måte. Arrangement diskuterte hvordan velferdstjenester kan tilpasses behovene til funksjonshemmede urfolk, med respekt for deres åndelige forbindelse til land, natur og tradisjonell kunnskap.

[Se hele seminaret her.](#)

Digital tilgjengelighet

I 2023 inviterte det Islandske ordførerskapet til et sidearrangement på UN COSP. Tittelen var "Co-creating digital solutions for persons with disabilities" og diskuterte behov for et sterkere fokus på tilgjengelighet og brukervennlighet i utviklingen av digitale løsninger for velferdstjenester til personer med funksjonsnedsettelse. Fokuset var på

strategier for samskaping av digitale løsninger for personer med funksjonsnedsettelse. I tråd med ministererklæringen fortalte de nordiske landene om å finne løsninger for full og effektiv deltakelse i samfunnet for personer med funksjonsnedsettelse og dra nytte av fordeler ved digital utvikling.

Islands Sosial- og arbeidsmarkedsminister Guðmundur Ingi Guðbrandsson, og statssekretær Gry Haugsbakken, Kultur- og likestillingsdepartementet, Norge innledet seminaret. Representant for organisasjoner for unge med funksjonsnedsettelse løftet diskusjonene med sine refleksjoner. De var: Eiður Welding Axelsson, The Icelandic Disability Alliance, Johanna Forsberg, Youth with Disabilities Federation, Sweden, Siri Espe, The Norwegian Association of Youth with Disabilities og Sunna Dögg Ágústsdóttir, Iceland's National Association of People with Intellectual Disabilities

[Se hele seminaret her.](#)

Innovasjonspris fra ZERO

Prosjektet "*Framtidens arbeidsliv for personer med funksjonsnedsettelse*", som ble avsluttet i 2021 har fått internasjonal oppmerksomhet. Den anerkjente internasjonale stiftelsen Zero Project rangerte prosjekt blant de 76 mest innovative metode- og policyprosjektene i en global sammenligning i 2021. De fremhevet at prosjektet bidrar til å gjøre Norden mer konkurransedyktig og bærekraftig ved å kartlegge tekniske løsninger, beskrive lovende praksis og sosial innovasjon for å øke inkluderingen av personer med funksjonsnedsettelse i arbeidslivet. Prosjektleder Lars Lindberg (NVC) presenterte prosjektet i Wien på The Zero Project Conference 2022, #ZeroCon22.

8. Døvblindvirksomheten

Døvblindvirksomheten ved Nordens velferdssenter fremmer like muligheter og deltakelse i samfunnet for personer med kombinert syns- og hørselshemming og døvblindhet. Nordisk samarbeid og felles kunnskapsutvikling er nødvendig siden dette er et område som er relativt lite i hvert land.

Døvblindvirksomheten koordinerte og gjennomførte i september 2022 konferansen "*Today's knowledge for tomorrow's actions – a Nordic perspective on Deafblindness*". Denne fagutviklingskonferansen samlet over 200 deltakere i fire dager i Tampere, Finland. Finlands presidentskap i Nordisk ministerråd i 2021 bidro til virkeliggjøringen av denne konferansen. Konferansen presenterte internasjonal forskning, og ble en arena for kunnskapsdeling, kompetanse- og nettverksbygging og bidro til å styrke det nordiske samarbeidet.

Døvblindvirksomheten koordinerer fire nordiske kunnskapsutviklende nettverk for relevante eksperter og praktikere, samt arrangerer det årlige møtet "*Nordiskt Ledarforum inom dövblindområdet*". Virksomheten arrangerer kurs, seminarer og utvikler digitalt kunnskapsmateriale som retter seg mot praktikere, eksperter og ledere innen regioner, kommuner og organisasjoner.

[Les mer om dövblindvirksomheten her.](#)

9. Støtte til nordisk samarbeid for organisasjoner

Nordens velferdssenter fordeler ut rundt en og en halv million svenske kroner hvert år for å stimulere samarbeid mellom funksjonshinderorganisasjoner i Norden og Baltikum. Det har tidligere vært to utlysninger; en for nettverksaktiviteter og en for prosjektaktiviteter. Nå kan det søkes om midler til nettverksaktiviteter som eventuelt kan kombineres med prosjektaktiviteter. Antall søkere er økende og støtteordningen bidrar til erfaringsutveksling, kunnskaps- og prosjektutvikle. 2023 var det første året med kun en utlysning. 35 samarbeid fikk støtte. Summen varierte fra 15.000 til 190.000 SEK. Det følges opp hvordan endringen til utlysning påvirker mulighetene for samarbeid mellom organisasjonene.

[Les mer om støtteordningen her.](#)

10. Forskning

Tidsskriftet Nordisk välfärdsforskning/Nordic Welfare Research publiserer artikler innen et bredt spekter av velferdspolitiske temaer om de nordiske velferdssamfunnene, inkludert om funksjonshindersområdet. I 2021–2023 ble gitt ut seks utgaver av tidsskriftet. Tidsskriftet utgis av Universitetsforlaget AS (Scandinavian University Press) og forskningsstiftelsen Fafo på oppdrag av Nordens velferdssenter.

[Les tidsskriftet her.](#)

11. Kommunikasjon

Nordens velferdssenter informerer løpende om det nordiske samarbeidet på funksjonshindersområdet på nettsiden og på sosiale medier. Det er etablert et samarbeid med Funksjonshindersrådet om en spredningsstrategi på informasjon om det nordiske samarbeidet i nasjonale kanaler.

12. Tverrgående perspektiv

Barnrettighets- og ungdomsperspektiv

For å styrke barn- og ungdomsperspektivet i nordisk samarbeid på funksjonshinderområdet skal det årlig arrangeres et samarbeidsmøte med representanter fra interesseorganisasjoner for unge med funksjonsnedsettelse. Tema og innhold for møtene skal baseres på barn og unges behov og ønsker. Det skal også utvikles nye metoder for å inkludere barn- og ungdomsperspektivet i voksnes beslutninger og strukturer som ofte opprettholdes fra et voksenperspektiv. Møte med representanter fra interesseorganisasjoner for unge med funksjonsnedsettelse er beskrevet i programmet for funksjonshindersamarbeidet, og skal gjennomføres av Nordens velferdssenter (NVC) i samarbeid med Nordisk ministerråds sekretariat. Samarbeidsmøte bidrar til Nordisk ministerråds handlingsplan for Vår Visjon 2030, spesielt når det gjelder mål 9 om god, likeverdig og trygg helse og velferd for alle, samt til mål 11 om å gi det nordiske sivilsamfunnet, spesielt barn og unge, en sterkere stemme og deltakelse i det nordiske samarbeidet, samt øke deres kunnskap om nabolandenes språk og kultur.

Likestilling

Nominasjonsprosessen av medlemmer til Funksjonshindersrådet gjennomføres nasjonalt og koordineres av Embetsmannskomiteen for sosial- og helsepolitikk. Noen land har like mange menn som kvinner, men ikke alle. I prosjektaktiviteter, kartlegginger osv. er likestillings- og levekårsperspektivet en dimensjon som beskrives. Ulikheter på disse dimensjonene analyseres og kommenteres systematisk.

Bærekraftig utvikling

Funksjonshindersrådet og NVC har bidratt til Nordisk ministerråds nye Visjon 2030. Inkludering av personer med funksjonsnedsettelse er avgjørende for å oppnå målene i handlingsplanen, spesielt den sosiale og økonomiske dimensjonen av bærekraftig utvikling. Funksjonshindersrådet og NVC henviser også konsekvent til relevante mål i Agenda 2030 i sitt arbeid.